

Konsultatīvās padomes “Izglītība visiem” sanāksme “Kultūras un mākslas izglītība”

2024. gada 24. maijs, plkst. 11.00–12.30
Latvijas Nacionālā mākslas muzeja konferenču zāle
Jaņa Rozentāla laukums 1, Rīga

Protokols Nr. 33

Sanāksmi vada: **Anda Čakša**, konsultatīvās padomes “Izglītība visiem” priekšsēdētāja,
Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministre

Sanāksmē piedalās:

Nr.	Vārds, uzvārds	Amats
Konsultatīvās padomes dalībnieki vai deleģētie pārstāvji		
1.	E. Barisa	Latvijas Nacionālā kultūras centra izglītības sistēmas eksperte
2.	L. Bērziņa	Biedrības “Latvijas Autisma apvienība” valdes priekšsēdētāja
3.	M. Burima	Daugavpils Universitātes profesore, Latvijas studiju centra vadītāja
4.	A. I. Druviete	Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes priekšsēdētāja vietiece
5.	I. Jasmane	Latvijas Darba devēju konfederācijas Nozaru ekspertu padomju koordinatore
6.	R. Kalvāns	Arodbiedrības „Latvijas izglītības vadītāju asociācija” prezidents
7.	B. Moļņika	UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas ģenerālsekretāre

8.	A. Ņenaševa	Saeimas priekšsēdētājas biedre, Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas locekle
9.	A. A. Rozentāle	Biedrības "Latvijas Studentu apvienība" sociālā virziena vadītāja
10.	L. Rūsiņa	Kultūras ministrijas Kultūrpolitikas departamenta eksperte
11.	I. Vanaga	Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības priekšsēdētāja
12.	G. Zemture	Biedrības „Vecāki par izglītību” pārstāve
Novērotāji, eksperti, sanāksmes organizatori		
13.	A. Avotiņa	Latvijas Universitātes Izglītības zinātņu un psiholoģijas fakultātes asociētā profesore un Mākslas un tehnoloģiju nodaļas vadītāja
14.	A. Babiča	Izglītības un zinātnes ministrijas Politikas iniciatīvu un attīstības departamenta vecākā eksperte
15.	E. Bērziņa	UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas izglītības sektora vadītāja
16.	L. Bērziņa	Projekta "Mākslinieks ir klātesošs" koordinatore
17.	A. Groza	Latvijas Nacionālā kultūras centra direktora vietnieks kultūrizglītības jautājumos – Kultūrizglītības nodaļas vadītājs
18.	I. Masule	Latvijas Nacionālā kultūras centra Kultūrizglītības nodaļas eksperte
19.	R. Muktupāvela	Latvijas Kultūras akadēmijas profesore
20.	S. Ozola	Latvijas Nacionālā kultūras centra Programmas "Latvijas skolas soma" nodaļas eksperte administratīvajos jautājumos
21.	E. Plētiens	Izglītības un zinātnes ministrijas Izglītības departamenta direktora vietnieks izglītības kvalitātes vadības un digitālās transformācijas jomā
22.	S. Pulste	UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas zinātnes sektora vadītāja
23.	M. Žeikare	Latvijas Laikmetīgās mākslas centra projektu vadītāja un projekta "Mākslinieks ir klātesošs" vadītāja

Darba kārtība

1. Ievadvārdi

- Anda Čakša, Izglītības un zinātnes ministre un konsultatīvās padomes "Izglītība visiem" priekšsēdētāja
- Baiba Moļņika, UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas ģenerālsekretāre

2. Ieskats UNESCO Kultūras un mākslas izglītības ietvardokumentā un tā izveides procesā

- Ke Lengs (*Ke Leng*), UNESCO Kultūras departamenta Kultūras politiku un attīstības programmu koordinators
- Marija Matilde Štolerofa (*Maria Mathilde Stoleroff*), UNESCO Izglītības sektora pārstāve

3. Profesionālā atbalsta ietvars

- Edgars Plētiens, Izglītības un zinātnes ministrijas Izglītības departamenta direktora vietnieks izglītības kvalitātes vadības un digitālās transformācijas jomā

4. Kultūras un mākslas izglītība – vispusīgas izglītības komponente

- Ina Masule, Latvijas Nacionālā kultūras centra Kultūrizglītības nodaļas eksperte

5. Mākslas prakse kā sociālās iekļaušanas instruments. Projekta "Mākslinieks ir klātesošs – laikmetīgās mākslas rezidences skolās" piemērs

- Māra Žeikare, Latvijas Laikmetīgās mākslas centra projektu vadītāja un projekta "Mākslinieks ir klātesošs" vadītāja
- Lība Bērziņa, iekļaujošu projektu vadītāja un projekta "Mākslinieks ir klātesošs" koordinatore, metodiskā materiāla veidotāja

6. Kopsavilkums un noslēgums

1.

Atklājot sanākumi, konsultatīvās padomes "Izglītība visiem" priekšsēdētāja un izglītības un zinātnes ministre **Anda Čakša** izceļ kultūras un mākslas izglītības nozīmi formālās izglītības rezultātu veicināšanā, norādot uz Latvijas labo praksi šajā jomā neformālajā izglītībā. Ministre uzsver Izglītības un zinātnes ministrijas Metodiskā centra nozīmi skolotāju sagatavošanā un mākslas un kultūras izglītības nozīmi ceļā uz vienotu skolu. Ministre norāda arī uz sadarbības nozīmi starp pašvaldībām un Izglītības un zinātnes ministriju mākslas un kultūras izglītības komponentes nodrošināšanā.

A. Čakša dod vārdu UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas ģenerālsekretārei Baibai Moļņikai.

Savos ievadvārdos ģenerālsekretāre **B. Moļņika** atgādina par Latvijas aktīvo iesaisti UNESCO Kultūras un mākslas ietvardokumenta sagatavošanā, norādot, ka plašais konsultāciju process ir sniedzis kvalitatīvu rezultātu, kas ir vienlīdz nozīmīgs gan mācību satura veidotājiem un īstenotājiem, gan politiķiem, gan arī sabiedrībai kopumā.

B. Moļņika piesaka UNESCO ziņotājus – UNESCO Kultūras departamenta Kultūras politiku un attīstības programmu koordinatoru Ke Lengu (Ke Leng) un UNESCO Izglītības sektora pārstāvi Mariju Matildi Štolerofu (Maria Mathilde Stoleroff), izceļot, ka abu ziņotāju pārstāvētie sektori – kultūras un izglītības – ilustrē ietvardokumenta starpdisciplināro raksturu.

2.

Ziņotājs **Ke Lengs** pateicas konsultatīvajai padomei “Izglītība visiem” par uzaicinājumu prezentēt UNESCO Kultūras un mākslas izglītības ietvardokumentu un izceļ Latvijas aktīvo iesaisti ietvardokumenta izstrādē. Ziņotājs iepazīstina ar kontekstu, kurā tapis ietvardokuments, īpaši izceļot nepieciešamību pievērsties kulturālām un sociālām nevienlīdzībām gan fiziskā, gan digitālā vidē, kā arī nepieciešamību pievērsties sabiedrības audzināšanai un emocionālās inteligences veicināšanai. Ziņotājs uzsver, ka šo jautājumu risināšanā izšķiroša loma ir stratēģijām un politikām un to vienotībai globālā līmenī.

Ziņotājs iepazīstina ar UNESCO Kultūras un mākslas izglītības ietvardokumenta izstrādes procesu, norādot, ka tas ir bijis 18 mēnešu ilgs process, kurā piedalījušies vairāk nekā 2300 iesaistīto pušu pārstāvju.

K. Lengs izceļ, ka ietvardokuments ir veidots holistisks un pārveidojošs, un kultūra tajā aplūkota plašā nozīmē, kā arī ietvardokumentā uzsvērta starpnozaru pieeja, kura nojauc barjeras starp dažādām nozarēm.

M. M. Štolerofa iepazīstina ar ietvardokumenta galvenajiem principiem: (1) kopīgs labums cilvēcei, (2) cilvēktiesības un pamatbrīvības, (3) dzimumu līdztiesība, (4) kultūras dažādība, (5) iekļaušana, nediskriminēšana un cieņa pret dažādo, (6) līdzradīšana, (7) izglītība mūža garumā visās dzīves jomās. Ziņotāja norāda arī uz galvenajiem ietvardokumenta mērķiem: (1) sasniegt ilgtspējīgu attīstību un radīt mieru, (2) izmantot mūsdienu sasniegumus un tehnoloģijas, apzinoties arī to riskus un veidojot kulturāli daudzveidīgu digitālu saturu, (3) integrēt kultūras un mākslas izglītību atbilstošajās politikās, stratēģijās un programmās. Papildinot pēdējo mērķi, ziņotāja norāda, ka novērojumi rāda, ka piekļuve kultūras un mākslas izglītībai bieži vien ir krietni ierobežotāka

tieši jau diskriminētām kopienām, kas nozīmē, ka politikās, stratēģijās un programmu izveidē tām jāpievērš īpaša uzmanība.

Ziņotāja arī izceļ ietvardokumenta plašo tvērumu, tam nokļājot visus kontekstus un formālo, neformālo un ikdienas vidi, kā arī iekļaujot dažādas kultūras perspektīvas, aktivitātes, nodarbes, izpausmes, materiālus un priekšmetus un iesaistot dažādas iesaistītās puses.

M. M. Štolerofa iepazīstina arī ar ietvardokumenta stratēģiskajiem mērķiem: (1) piekļuve, iekļaušana un vienlīdzība kultūras un mākslas izglītībā, (2) kontekstuāls un kvalitatīvs kultūras un mākslas izglītības piedāvājums ikvienam mūža garumā visās dzīves jomās; (3) prasmes noturīgas, taisnīgas un ilgtspējīgas nākotnes veidošanai, (4) kultūras un mākslas izglītības ekosistēmu institucionalizācija un valorizācija, (5) kultūras dažādības un analītiskas iesaistīšanās spēju novērtēšana.

Ziņotāja norāda, ka ietvardokumenta mērķu sasniegšanā ir daudz īstenošanas aspektu, kas jāņem vērā, kā piemēram, pārvaldība, normatīvie akti un politiku esamība vai uzlabošana, mācību vides un pieredžu daudzveidība, darbs ar skolotāju profesijas dažādību un pedagogu statusa un darba apstākļu uzlabošanu, finansējuma atvēlēšana, pētniecības veikšana un kvalitatīvu datu un izvērtējumu pieejamība, kā arī monitorings. Ziņotāja papildina, ka šeit īpaši svarīgas ir arī kvalitatīvas sadarbības, tajā skaitā starpinstitūciju koordinēšana. Tāpat ietvardokuments pievēršas digitālo tehnoloģiju un mākslīgā intelekta lomai, iespējām un riskiem.

Ziņotāja iepazīstina ar potenciāliem nākotnes soļiem saistībā ar UNESCO Kultūras un mākslas ietvardokumenta ieviešanu, kas iekļauj (1) rekomendāciju izstrādi dalībvalstīm ar skaidriem soļiem un rīcībām, (2) reģionāla un vietēja līmeņa iesaistīšanās veicināšanu, (3) atbalstu zināšanu kopīgošanai un pārvaldībai, kā arī (4) monitoringa jeb pārraudzības iespējas.

Prezentācija – 1. pielikumā.

Prezentācijas tulkojums – 2. pielikumā.

B. Moļņika uzdod jautājumu ziņotājiem par to, kādu monitoringa mehānismu un rīku ieviešana ir plānota šī ietvardokumenta rezultātu pārraudzībai un kāda dalībvalstu iesaiste tiek sagaidīta šajos jautājumos.

K. Lengs norāda, ka šobrīd šis ir atvērts jautājums un tiek apzināti dažādi monitoringa izveides ceļi. Sākotnēji notiks dalībvalstu aptaujāšana un tiks apzināti dalībvalstīs jau

esošiem izvērtēšanas mehānismi un pieejamie dati. Ziņotājs norāda, ka pašlaik ir aktuālas diskusijas par to, kā ievākt dažādu iesaistīto pušu datus, lai monitorings sniegtu plašu pārskatu par situāciju un tās attīstību.

3.

B. Moļņika aicina profesores Rūtu Muktupāvelu un Austru Avotiņu dalīties savā pieredzē ar iesaistīšanos ietvardokumenta konsultāciju procesā un viedoklī par tā gala rezultātu.

R. Muktupāvela norāda uz nepieciešamību nenoreducēt mākslas un kultūras izglītību tikai uz profesionālām izpausmēm. Profesore akcentē radošuma nozīmi visās jomās, īpaši risinot mūsdienu problēmjautājumus, kas saistīti ar krīžu situācijām. R. Muktupāvela rosina neaizmirst par kultūras un mākslas izglītības lomu sabiedrības labklājības un domāšanas celšanā. Sanāksmes dalībniece atzinīgi vērtē Latvijas dalību ietvardokumenta veidošanā, izsakot cerību, ka darbs ar šo tēmu turpināsies, tuvinot abas disciplīnas – izglītību un kultūru. R. Muktupāvela norāda uz nepieciešamību iedrošināt un atbalstīt pedagogus būt radošiem un praktizēt neordināru domāšanu.

A. Avotiņa pauž satraukumu par dokumenta rekomendējošo statusu un instrumentu trūkumu tā ideju ieviešanai praksē, īpaši saistībā ar mākslas un kultūras skolotāju izglītību, kurai, būtu jāpievērš lielāka uzmanība. Profesore piemin mācību saturu, norādot to, ka būtu jāpaplašina kultūras un mākslas izglītības apguve vidusskolu A. Avotiņa izsaka cerību, ka ietvardokumentā norādītie mērķi tiks realizēti un vairāk tiks pievērsta uzmanība radošuma kā prasmes attīstīšanai izglītībā.

4.

A. Čakša dod vārdu Izglītības un zinātnes ministrijas Izglītības departamenta direktora vietniekam izglītības kvalitātes vadības un digitālās transformācijas jomā Edgaram Plētienam.

E. Plētiens norāda, ka savā prezentācijā ieskicēs Izglītības un zinātnes ministrijas plānus profesionālā atbalsta sistēmai pedagogiem, kas būs Valsts izglītības satura centra daļa un kuras uzdevums būs tieši nodarboties ar profesionālu atbalstu skolotājiem.

Ziņotājs iepazīstina ar šīs vīzijas filosofiju – (1) skolotājs ir sistēmas atslēga, (2) sasniegt skolotājus var valsts un pašvaldības partnerībā, (3) skolotāji ir jāatbalsta pilnveidotā satura un iekļaujošās izglītības kontekstā.

Turpinājumā, E. Plētiens norāda uz šī plāna jeb projekta trīs galvenajiem mērķiem un tiem atvēlēto finansējumu: (1) profesionālā atbalsta sistēmas izveidi – 52,5 milj. eiro, (2) metodisko līdzekļu sagatavošanu skolotājiem – 9,5 milj. eiro, (3) atbalstu talantu attīstībai – 4,6 milj. eiro. Ziņotājs paskaidro sīkāk, ka profesionālā atbalsta sistēmas izveidei paredzētais finansējums tiks tālāk sadalīts valsts metodiķu kopuma finansēšanai (vismaz 9,4 milj. eiro), pašvaldības metodiķu tīkla nodrošināšanai (vismaz 18,7 milj. eiro) un mērķētas profesionālās pilnveides pasākumiem (vismaz 11 milj. eiro). E. Plētiens norāda, ka ar šīs sistēmas palīdzību plānots nodrošināt valsts līmeņa metodiķus, kuri turpina attīstīt katru mācību priekšmetu un to attīstību. Savukārt caur pašvaldību metodiķu tīklu, kas strādātu ciešā saskarē ar valsts metodiķiem, tiktu sasniegti skolotāji. Finansējums mērķētas profesionālās pilnveides pasākumiem nodrošinātu iespēju skolotājiem apgūt zināšanas, ko valsts vai pašvaldību metodiķi nespēj nodrošināt. Ziņotājs norāda, ka šī sistēma piedāvātu mērķētas mācības pedagogiem, nevis vienu unificētu saturu.

Ziņotājs iepazīstina ar sistēmas tvērumu: (1) vispārizglītojošās skolas, (2) profesionālās izglītības iestādes, (3) interešu izglītības iestādes, (4) pirmsskolas, (5) izglītības iestādes – attīstības centri, (6) profesionālās ievirzes izglītības iestādes.

E. Plētiens norāda uz sistēmas pamata mērķiem: (1) stiprināt nacionālā līmeņa profesionālā atbalsta kapacitāti, esot sistēmai, kas spēj risināt mācību satura, metodikas un didaktikas jautājumus, un (2) stiprināt pašvaldības profesionālā atbalsta kapacitāti, esot cilvēki, kas spēj uz vietas atbalstīt. Tāpat ziņotājs iepazīstina ar sistēmas pamata mērķiem attiecībā uz skolotājiem: (1) atbalstīt skolotājus saturā, metodikā un didaktikā (uzlabojas skolotāju profesionālais sniegums: efektīva mācību stunda), (2) atbalstīt skolotāju darba procesā ar dažādiem bērniem, (3) nostiprināt skolotāja izaugsmes “kāpnes” (grupas vadītājs skolā, pašvaldības metodiķis, valsts metodiķis, materiālu autors). Papildinot ziņotājs iepazīstina arī ar mērķiem attiecībā uz skolēniem: (1) uzlabojas skolēnu sniegums centralizētajos un starptautiskajos mērījumos (PISA, PIRLS), (2) samazinās to skolēnu skaits, kas nenokārto noslēguma pārbaudījumus arī tad, ja centralizēto eksāmenu (CE) sliekšnis tiek paaugstināts, (3) palielinās to skolēnu skaits, kuriem ir labi un izcili sasniegumi (monitoringa darbi, CE), (4) palielinās to skolēnu skaits, kas ir apmierināti ar mācību procesu skolās (monitorings), (5) palielinās to skolēnu skaits, kas ir apmierināti ar būšanu skolā (monitorings).

Turpinājumā ziņotājs paskaidro, kā notiks informēšana par atbalstu, norādot uz speciāli apmācītu skolu un pašvaldību metodiķu nozīmīgo lomu sistēmā kā starpniekam starp skolotāju un valsts metodiķiem. Atbalsta sistēma nebalstās tikai uz metodiķiem, bet ir plašāka, ietverot valsts nozīmes interešu centrus, izglītības iestādes - attīstības centrus, augstskolas, skolotāju profesionālās asociācijas un citus nozarē esošos ekspertus.

Noslēgumā ziņotājs informē, ka šī projekta ietvaros ir paredzēts izstrādāt arī atbalsta materiālus skolotājiem, iepazīstinot ar materiālu izstrādes grafiku.

Prezentācija – 3. pielikumā.

Rūdolfs Kalvāns uzdod jautājumu, – vai atbalsta materiāli tiks sagatavoti Izglītības un zinātnes ministrijā vai arī tiks iesaistītas Latvijas izdevniecības?

E. Plētiens atbild, ka metodiskie atbalsta materiāli tiks sagatavoti ministrijā. Savukārt, izdevēji tālāk varēs radīt mācību materiālus skolēniem.

Inga Vanaga atbalsta šāda metodiskā atbalsta sistēmas nepieciešamību, norādot uz Latvijas apņemšanos Starptautiskajā forumā par skolotāju profesiju (Singapūrā) nozares ministrijai sadarboties ar nozares organizācijām, lai strādātu pie profesionālā atbalsta sistēmas izstrādes un ieviešanas, izceļot, ka līdz šim pie izstrādes Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrība nav iesaistīta, bet labprāt iesaistītos un sniegtu ieskatu veiktajos pētījumos un aptauju rezultātos par pedagogiem nepieciešamo atbalstu, kā arī atbalstu izglītības iestāžu administrācijai, ko I. Vanaga aicina iekļaut kopēja iesaistīto pušu shēmā.

E. Plētiens norāda, ka, uzsākoties projektam, ir paredzēts sasaukt kopā visus sociālos partnerus, tad arī tiks nodefinēti konkrēti mērķi atbilstoši pašreizējam konceptam. Ziņotājs papildina, ka ir paredzēts arī atsevišķs valsts metodiskis attiecībā uz skolvadību, nodrošinot mērķētu atbalstu skolu vadībai.

Andis Groza uzdod jautājumu – vai arī profesionālajā izglītībā ir plānots izveidot līdzīgu grafiku metodisko materiālu izstrādei, kāds tika prezentēts vispārīzglītojošiem mācību priekšmetiem?

E. Plētiens norāda, ka profesionālajai izglītībai Izglītības un zinātnes ministrijā ir jau uzsākts atsevišķs projekts, kas izstrādā materiālus tieši profesionālajai izglītībai.

R. Muktupāvela aicina sistēmas tvērumā akcentēt augstskolu lomu kā izglītības visa mūža garumā visās dzīves jomās nodrošinātājiem, īpaši sniedzot finansiālu atbalstu, lai pašvaldībām vai pašiem skolotājiem nav jāapmaksā šis izglītības formāts.

A. Čakša norāda, ka Izglītības un zinātnes ministrija jau šobrīd vēlētos, lai lielāko daļu šī izglītības veida iespēju nodrošināšanu uzņemtos augstskolas, veidojot programmas un nākot ar saviem piedāvājumiem. Ministre norāda, ka gan metodiku izstrādē, gan programmu izstrādē augstskolas ir svarīgs stratēģiskais partneris.

5.

A. Čakša dod vārdu Latvijas Nacionālā kultūras centra Kultūrizglītības nodaļas ekspertei Inai Masulei.

Sākot savu prezentāciju, **I. Masule** informē, ka Kultūrizglītības ierēdņu starptautiskā tīkla sanāsmē Antverpenē (Beļģijā) dalībnieki jau pievērsās praktiskiem jautājumiem šī ietvardokumenta praktisko aspektu aplūkošanā, secinot arī Latvijas darbības šajos jautājumos pozitīvi novērtējamo praksi, kā arī attīstāmās lietas. Ziņotāja norāda uz ietvardokumentā izmantoto terminu tulkošanas sarežģītību, patiesās būtības izprašanai.

Turpinājumā **I. Masule** iepazīstina ar shēmu, kas ilustrē kultūrizglītības sistēmu Latvijā, ilustrējot kultūras daudzšķautnaino un klātesošo dabu tajā un programmas “Latvijas skolas soma” nostiprināto lomu, kā arī ar profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmu īstenotāju pārklājumu Latvijā, izceļot kultūrizglītības augsto pieejamību Latvijā salīdzinoši ar citām Eiropas valstīm. Norāda, ka kultūrizglītības programmu īstenošana notiek arī skolu apvienošanas laikā. Ziņotāja pievēršas arī profesionālās vidējās kultūrizglītības programmu īstenotāju pārklājumam Latvijā, kas nodrošina kultūrizglītības pieejamību un pēctecību.

I. Masule norāda, ka, pat sarūkot izglītojamo skaitam, kultūrizglītības iestādēs audzēkņu skaits ir pieaudzis, parādot šīs izglītības kvalitāte un konkurētspēju.

Ziņotāja iepazīstina ar datiem, kas parāda, ka 14,8% vispārizglītojošo programmu audzēkņu iesaistās profesionālās ievirzes izglītībā mākslu jomā, norādot, ka izglītībā, kas saistīta ar sportu, šis skaitlis ir augstāks – gandrīz 24%.

Saistībā ar ietvardokumenta uzstādījumu - kontekstuāla un kvalitatīva kultūras un mākslas izglītība visa mūža garumā un visās dzīves jomās -, ziņotāja norāda, ka Latvijā kultūrizglītība lielākoties ir koncentrēta skolu vidē. Pirms diviem gadiem pieņemtie profesionālās izglītības likuma grozījumi, kas nosaka, ka mākslās un ievirzes izglītībā ir nepieciešams standarts, kas jau ir pieņemts 2023. gada decembrī. **I. Masule** ilustrē, ka šo izglītības standartu veido gan pieejamība (izglītības programmu daudzveidība), gan kvalitāte (digitālie resursi jeb digitālie mācību līdzekļi).

I. Masule iepazīstina ar kultūrizglītības virsmērķi profesionālajā ievirzē, profesionālajā vidējā un augstākajā izglītībā – veidot pēctecīgu sistēmu, lai nodrošinātu katras programmas mērķus. Tāpat iepazīstina ar tiešajiem mērķiem, kas ir sagatavot (1) nozares profesionāļus, (2) mākslas un kultūras lietotājus, kultūrizglītotas personības un (3) Dziesmu un Deju svētku procesa dalībniekus un veidotājus – amatiermākslas kopienu. Uzskaita arī netiešo ietekmi: (1) integrācijas veicināšanu, (2) valstsgribas, valsts drošības stiprināšanu, noziedzības mazināšanu, (3) imigrācijas mazināšanu / emigrācijas veicināšanu, (4) emocionālās inteliģences veidošanu, personības attīstību un. (5) valsts prestiža uzturēšanu starptautiskajā vidē (mākslu jomas izcilības).

Atsaucoties uz izglītības kvalitātes jautājumu, ziņotāja izceļ kultūrizglītības ieguves pozitīvo ietekmi uz skolēnu centralizēto eksāmenu rezultātiem.

Ziņotāja izceļ trīs Latvijas Nacionālā kultūras centra darbības virzienus izpratnei par vides un kultūras daudzveidību un kultūras mantojuma izzināšanai: (1) programmu “Latvijas skolas soma”, (2) konkursu “Mantojums” un (3) valsts konkursus profesionālās ievirzes un profesionālās vidējās izglītības programmu audzēkņiem, kas koncentrējas uz nākotnes profesiju apguvi un dažādu prasmju un starpnozaru sadarbības veidu apguvi.

Saistībā ar ietvardokumenta uzstādījumu par kultūras daudzveidības novērtējumu un spēju kritiski iesaistīties, I. Masule izceļ vairākus Latvijas Nacionālā kultūras centra aktivitātes, kas izceļamas arī starptautiskā līmenī: (1) programmu “Latvijas skolas soma”, (2) Kultūras kanonu, (3) mantojuma sarakstu, (4) Latviešu vēsturiskās zemes un (5) Kultūras vēstniekus.

Turpinājumā ziņotāja pievēršas STEAM jautājumam, ilustrējot Latvijas pozitīvos piemērus: (1) drīzumā atklātu Rīgas dizaina un mākslas vidusskolas kopprojektu ar Latvijas Mākslas akadēmiju prototipēšanas darbnīcai, kurā, savienosies tehnoloģijas ar mākslu, (2) “Black box” zāli Rīgas Mākslas un mediju tehnikumā, kurā var veidot multimediju saturu, eksperimentējot ar mākslas un tehnoloģiju sinerģiju un (3) multimediju satura radīšanas iespējām Jaņa Rozentāla mākslas skola.

Noslēgumā **I. Masule** informē par Portugālē izstrādātu ietvardokumentu par kultūras demokrātijas izpausmēm, kur secināts, ka nepieciešams jautāt jauniešiem, ko viņiem nozīmē kultūra un kas viņiem ir būtisks kultūras izpausmēs. Saistībā ar to vairākas Eiropas valstis (nākotnē plānots – visas) ir iesaistījušas projektā, kurā tiek veidotas darbnīcas, lai ar vienādu metodi iegūtu socioloģiskus datus par šiem jautājumiem. Viens no jautājumiem, kas darbnīcās aktualizēts, ir par jauniešu pirmo kultūras pieredzi, uz ko Latvijas jaunieši Rīgā un Rēzeknē pārliecinoši atbildējuši, ka tā ir bijusi pieredze Dziesmu un deju svētku tradīcijā, ilustrējot šīs tradīcijas nozīmīgo lomu Latvijā.

Prezentācija – 4. pielikumā.

Aurēlija Ieva Druvieta komentē, ka arī medijus var uztvert kā kultūras institūcijas, īpaši sabiedrisko mediju jomā sabiedriskā labuma ietvaros tiek vērtēts tas, vai medijs sadarbojas ar kultūras, mākslas, sociālās atmiņas un citām institūcijām. Sanāksmes dalībiece rosina izvērtēt, vai šajā kontekstā ir kādas iespējas paplašināt programmu “Latvijas skolas soma”, lai veidotu sadarbības tīklu, kurā ir dažādas kultūras un mākslas un kultūras izglītības institūcijas, kas strādā ar šo mērķi. A. I. Druvieta kā labās prakses piemēru min programmu “Radi, Latvija!”

Gundega Zemtore komentē, ka no vecāku viedokļa ir svarīgi saprast, kāds ir bērna ieguvums. Sanāksmes dalībiece norāda uz, viņasprāt, negatīvu tendenci uztver mākslas un kultūras priekšmetus vispārējā izglītībā kā mazvērtīgākus par eksaktajiem mācību

priekšmetiem, aizmirstot par ieguldījumu, ko mākslas un kultūras priekšmetu apguve sniedz bērna emocionālās inteliģences, personības un valodas attīstībai.

I. Vanaga norāda uz novērojumu, ka izglītībā pazūd nacionālās tradīcijas un sniedz priekšlikumu veicināt fakultatīvu priekšmetu, piemēram, dejošanas un kora, izvēles iespējas skolās. Sanāksmes dalībniece norāda, ka šī ir arī joma, kas veido negatīvu pedagogu pārslodzes statistiku, jo šo priekšmetu skolotāji strādā gan profesionāli savā nozarē, gan arī pasniedz skolās.

B. Moļņika, atbildot uz I. Vanagas komentāru, piebilst, ka šis jautājums ir plašāks par skolu vidi un ir saistīts arī to, kas notiek bērna ģimenē un kādas izvēles bērna izglītībā veic vecāki.

6.

A. Čakša dod vārdu Latvijas Laikmetīgās mākslas centra projektu vadītājai un projekta "Mākslinieks ir klātesošs" vadītājai Mārai Žeikarei un iekļaujošu projektu vadītājai un projekta "Mākslinieks ir klātesošs" koordinatorei un metodiskā materiāla veidotājai Lībai Bērziņai.

L. Bērziņa iepazīstina ar projekta konceptu – būt starpniekam starp mūsdienu mākslu un skolām Latvijas dažādos reģionos, radot kultūras un mākslas norises bērniem un jauniešiem, kuriem ir ierobežota piekļuve profesionālai laikmetīgai mākslai. Ziņotāja iepazīstina ar projekta aktivitātēm divu gadu garumā, izceļot mākslinieku rezidences skolās un norādot, ka šī ir potenciāla izaugsmes iespēja arī programmai "Latvijas skolas soma" – sniegt māksliniekam iespēju ilgtermiņā padziļināti strādāt ar skolēniem. Ziņotāja iepazīstina ar projektā iesaistīto mākslinieku grupu, izceļot, ka katrs pārstāv dažādus mākslas virzienus un to, ka izvēlētās rezidences skolas noklāja visas vecuma grupas un iekļāva arī skolas, kurās tiek izglītoti bērni ar kustību, redzes un garīga rakstura traucējumiem.

M. Žeikare informē, ka Latvijas Laikmetīgā mākslas centra darbībā profesionālu mākslinieku darbnīcu organizēšana skolās programmas "Latvijas skolas soma" ietvaros jau ir nostiprināta prakse, un šis projekts parāda potenciālās attīstības trajektoriju.

L. Bērziņa informē, ka paralēli minētajām rezidencēm notika arī semināri ar māksliniekiem, projekta pieredzējušiem partneriem – TENTHAUS mākslinieku apvienībai Norvēģijā – sagatavojot un apmācot māksliniekus.

M. Žeikare piemin, ka mākslinieki tika sagatavoti gan ar norvēģu partneru pieredzes stāstiem, gan dažādām lekcijām.

L. Bērziņa norāda, ka projekta būtiska sastāvdaļa ir bijusi arī skolotāju iesaiste, organizējot sešas tiešsaistes darbnīcas un iesaistot 33 skolotājus no visas Latvijas.

Nodarbībās tika apzinātas galvenās problēmas, ar ko saskaras skolotāji, veidojot stundas, lai rezultātā izveidotu metodisko materiālu, kas atvieglo viņu darba ikdienu.

M. Žeikare akcentē, ka šīs darbnīcas ilustrē projekta koprades metodi, kā arī to, ka dalībā ieinteresēto pedagogu skaits bija lielāks un notika atlase. Ziņotāja papildina, ka projekta ietvaros arī pirmo reizi Latvijā tika organizēta laikmetīgās mākslas nometne Valmierā, kas iesaistīja vairāk nekā 150 bērnu no rezidenču skolām un kurā piedalījās gan latviešu, gan norvēģu mākslinieki. M. Žeikare informē, ka skolu rezidencēs tika izveidoti seši mākslas darbi, kas tika izstādīti plašākai sabiedrībai laikmetīgās mākslas festivālā "Survival Kit 14".

L. Bērziņa piebilst, ka šī festivāla laikā skolēni arī darbojās kā mākslas mediatori, ar apmeklētājiem sarunājoties par izstādītajiem mākslas darbiem. Ziņotāja akcentē, ka darbs izstādes sagatavošanā ļāva skolēniem ieskatīties producēšanas procesā un iziet pilnu mākslas projekta ciklu no idejas rašanās līdz pat dalībai Latvijas lielākajā laikmetīgās mākslas notikumā.

Turpinājumā **L. Bērziņa** iepazīstina ar izveidoto metodisko materiālu un saņemtajām pozitīvajām atsauksmēm, norādot, ka materiāla izveide kopā ar skolotājiem bija tā veiksmes atslēga, kā arī būtiska nozīme sasaistei ar "Skola 2030" tēmām. Tāpat ziņotāja norāda, ka skolotājiem vajadzīgs sniegt nedaudz informācijas un virzienu, lai radītu motivāciju stundu izveidei par jaunām tēmām.

M. Žeikare iepazīstina ar kopējiem projekta secinājumiem: (1) sekmēta ārvalstu labo prakšu jēgpilna adaptēšana Latvijas izglītības un kultūras videi, (2) šis projekts vērtējams kā starpnozaru politikas labā prakse, jo risina vairāku politikas jomu problēmjautājumus (izglītības, kultūras, jaunatnes politikas, labklājības, sociālās atstumtības risku mazināšanas, reģionālās politikas utt.), (3) aktīva skolēnu iesaiste, kas ļāva padziļināti izprast mākslas procesus un iegūtu iemaņas iespējamai nākotnes profesijai, (4) visa projekta garumā konsultējoties ar Valsts izglītības satura centru nodrošināta atbilstība skolu programmai un skolēnu, skolotāju un mākslinieku vajadzībām, (5) Nepieciešams projektu konkurss ilgtermiņa projektiem skolās, bet ar vieglāku administratīvo slogu nevalstiskajām organizācijām.

L. Bērziņa ieskicē potenciālās tālākās darbības iespējas, piemēram, nodrošināt iespēju māksliniekiem pieteikties grantiem, lai veidotu ilgtermiņa rezidences skolās.

Prezentācija – 5. pielikumā.

Antoņina Ņenaševa vērš uzmanību uz UNESCO Kultūras un mākslas ietvardokumentā akcentēto kultūras daudzveidību, iekļaušanu un nediskrimināciju, norādot, ka Latvijas izglītības sektorā viens no izaicinošākajiem jautājumiem ir vienota skola un ka potenciāli kultūrizglītība ir atslēga uz vienotas skolas mērķa sasniegšanā. Sanāksmes dalībiece uzsver arī starpministriju sadarbības nepieciešamību ceļā uz vienotu skolu. A. Ņenaševa

norāda, ka laikā, kad Latvijā notiek atteikšanās no krievu valodas izmantošanas izglītībā, kultūrizglītībai ir potenciāls veidot telpu skolēnu dažādības izpausmēm un izzināšanai.

A. Čakša norāda, ka mazākumtautību skolās, kurās šobrīd ir pāreja uz vienotu skolu, programma "Latvijas skolas soma" ir ļoti svarīga, jo ir integrējoša, jauniešus un arī vecākus ievirzot norisēs latviešu valodā. **A. Čakša** uzsver, ka tieši izpratne un integrācija ir pamatā tālākām izmaiņām.

Līga Bērziņa norāda, ka visvairāk skolās tiek mobingoti (arī neapzināti no pedagogu puses) bērni, kuriem ir speciālas vajadzības. Latvijas Austisma apvienībai ir iniciatīva "Labā prakse autisma jomā", kurā tiek apkopoti integrācijas labās prakses piemēri skolās un pedagogiem nodrošinātas pieredzes apmaiņas vizītes. Šajā iniciatīvā secināts, ka citiem bērniem un pedagogiem jāpalīdz saskatīt, cik spējīgi ir bērni ar speciālām vajadzībām, kā arī jāparāda metodes, kā šo potenciālu atraisīt. L. Bērziņa informē, ka rosinājusi skolas iesniegt "Erasmus" projektu pieteikumus līdzekļu piesaistei skolu ekosistēmu uzlabošanai.

Elita Barisa norāda, ka kultūrizglītības iestādes, kas ir profesionālās ievirzes skolas, vienoto skolu principu ir īstenojušas jau ilglaicīgi, kalpojot kā labās prakses piemēriem vienotas skolas iespējām.

Noslēgumā **A. Čakša** uzsver UNESCO Kultūras un mākslas ietvardokumenta nozīmi, norādot, ka, ņemot vērā dokumenta rekomendējošo dabu, ir svarīgi izprast, kāda būs katras iesaistītās puses loma darbā ar tā mērķu realizēšanu. **A. Čakša** pateicas ziņotājiem un sanāksmes dalībniekiem un noslēdz sanāksmi. Protokolēja: Elīna Bērziņa

Pielikumi:

1. K. Lenga (K. Leng) un M. M. Štolerofas (M. M. Stoleroff) prezentācija – ieskats UNESCO Kultūras un mākslas izglītības ietvardokumentā un tā izveides procesā;
2. K. Lenga (K. Leng) un M. M. Štolerofas (M. M. Stoleroff) prezentācijas teksta tulkojums latviešu valodā;
3. E. Plētiņa prezentācija "Profesionālā atbalsta ietvars";
4. I. Masules prezentācija "Kultūras un mākslas izglītība -vispusīgas izglītības komponente";
5. L. Bērziņas un M. Žeikares prezentācija "Mākslinieks ir klātesošs".

Pielikumi pieejami šeit: <https://failiem.lv/u/9fsd8p8pdf>